

2. RELATÍV (ÁT)HALLÁSOK NEMZETKÖZI FÜGGETLEN KORTÁRS ZENEI TALÁLKOZÓ

Artus Stúdió, 2009. május 30-31. 18h

Program

Május 30., szombat 18h

1. Megnyitó

Artus Galéria

– **BINAURA** /Nagy Ágoston – Samu Bence/(H)

Színházterem

– **Megnyitó rövidfilm: BERBERIAN SOUND STUDIO** /rendező: *Peter Strickland*,
szereplők: *The Bohman Brothers*, narrátor: *George Slobodzian*/ (CAN/H/UK)

2. MILAN ADAMČIAK – JUHÁSZ R. JÓZSEF (SK)

3. PROCESS – LABORATORY OF INTUITION + DÓRA ATTILA /*Michał Dymny – Rafał Drewniany – Rafał Mazur*/ (H/PL)

4. MICHAEL FISCHER – KEN OKAMI (A/J)

5. URAMICHI MEETS ISHII JUNYA /*Ebina „Joko” Hajime – Masuda „Despera” Keisuke – Yoshida „Sugo” Takayoshi*/ (J)

6. DESERT CHAOS zene/zörej & parti /*Bozsogi Adrienn – Hammer Zsolt – Jávorka Ádám – Németh Szabolcs – Sipos Levente – Varga Zsolt + VJ-k: Kelencz Attila – Varga Buda*/ (H)

Május 31., vasárnap 18h

Színházterem

1. T:T: aHangOka /*Tabbouch Linda – Turcsány Villő*/ (H)

2. BARTHA KRISZTIÁN – OLI MAYNE – VARGA ZSOLT FESZTIVÁLTRÍÓ
(H/UK)

3. BEN PATTERSON: A FLUXUS ARANYKORA, 1960-1964 – ELŐADÁS ILLUSZTRÁCIÓKKAL (D/USA)

4. ABSTRACT MONARCHY TRIO /Ahad a.k.a. Sörös Zsolt – Franz Hautzinger – Kovács Zsolt/ (A/H)

5. Az INTIMACY & DISTANCE RADIÓMŰVÉSZETI FESZTIVÁL utolsó élő audiovizuális közvetítése az Artus Stúdióból. A 10., befejező live act munkacíme: „ENERGIA”

A közvetítés helyszínei és a résztvevő rádiók: Budapest (Tilos Rádió) – Lisszabon (Rádió Zero) – Tbiliszi (Radio Green Wave).

Közreműködő művészek: Ahad/én a.k.a. Tóth Pál (élőben az Artusból) – Luis Antero/Pedro Lopes/Ricardo Reis – Mamuka Japharidze (élő videoközvetítéssel Tbiliszből)/Dj Tano

Artus Galéria

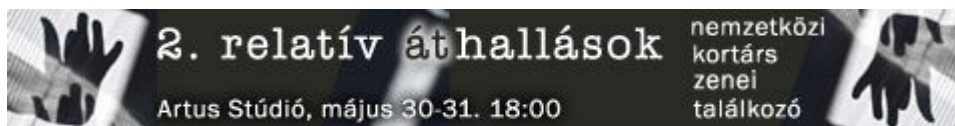
6. DESERT CHAOS zene/zöreje & parti /Bozsogi Adrienn – Hammer Zsolt – Jávorka Ádám – Németh Szabolcs – Sipos Levente – Varga Zsolt + VJ-k: Kelencz Attila – Varga Buda/ (H)

Psychedelic Fuzz nyitott alkotóműhely a japán **Uramichi** együttessel és **Ishii Junyá**val május 30-31-én 12h-16h között! A belépés díjtalan! Jelentkezés május 29-ig: info@artus.hu ill. (tel.: +36-1) 204-3755

Ben Patterson köszöntése 75. születésnapján!

2. Relatív (Át)Hallások Nemzetközi Független Kortárs Zenei Találkozó az Artus Stúdióban – Budapest, 2009. május 30-31. – <http://www.artus.hu>

A *Relatív (Át)Hallások Kortárs Zenei Találkozó* olyan autonóm kulturális terület, ahol az elmúlt évtizedekben a tengerentúli és európai zenekultúrát nagymértékben meghatározó experimentális, underground zene azon alkotói, előadói, konceptuális művészei, hangdizájnerei lépnek fel, akiknek alkotómunkája egyszerre az autentikus és a legmodernebb zenei tapasztalatokon, a konkrét zenén, a minimalizmuson, a zörejen és az új médiumok kreatív használatán alapulnak.

Részletes program

Május 30., szombat 18h

1. Megnyitó – *Artus Galéria* – a **Binaura** audiovizuális installációjával /*Nagy Ágoston – Samu Bence*/(H)

A **Binaura** két olyan ember együttműködése, akik az élet szónikus és vizuális megközelítéseiben dolgoznak. Munkáik alapját a performansz, az installáció és az új média jelenti.

Színházterem

– **Megnyitó rövidfilm: Berberian Sound Studio** /rendező: *Peter Strickland*, szereplők: *The Bohman Brothers*, narrátor: *George Slobodzian*/ (CAN/H/UK)

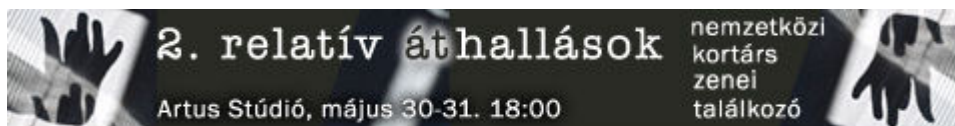
Igazi ritkaságnak számító archív felvétel az 1973-ban bezárt legendás hangstúdióról, ahol több oktató- és dokumentumfilm hanganyaga készült (az LSD-fogyasztásról ill. az autóvezetés veszélyeiről, az ipari gépek használatáról stb.), valamint ahol az ott dolgozó kreatív és úttörő zajművészek horror-, zombie- és fantasztikus filmek sokaságához alkottak hangeffektusokat. Az idei Berlinálén a legjobb hangtervezésért járó díját elnyert mű, a *Varga Katalin* rendezőjének, a **The Sonic Catering Band** ételzenei együttes alapítójának, az egykori **Peripheral Conserve** experimentális zenei kiadó vezetőjének a filmje az angol elektroakusztikus improvizatív zene legkomolyabb bohócaival, a **Morphogenesis**ből is ismert **Adam** valamint **Jonathan Bohmannal**!

2. **Milan Adamčiak – Juhász R. József** (SK)

A non-konvencionális zenei brikolőr, hangszerépítő, vizuális művész, író, muzikológus, gyűjtő, a szlovák experimentális művészet és zene (kultikus) klasszikusa, **Milan Adamčiak** a performanszművész, költő és szintúgy brikolőr **Juhász R. Józseffel** játszik akusztikus koncertet **Juhász** saját építésű, interaktív hanginstallációin (melyek a gramofon és a varrógép összeházasításából születtek) **T. A. Edison**nak az 1890-es években készült filmjeivel kísérvé.

3. **PROCESS – Laboratory of Intuition + Dóra Attila** /*Michał Dymny – Rafał Drewniany – Rafał Mazur*/ (H/PL)

Az „intuíció laboratóriumát” **Rafał Mazur** akusztikus basszusgitáros hozta létre 2004-ben. A trióval (amelynek másik két tagja, **Dymny** és **Drawniany** gitáron ill. „laptopon” játszik) **Mazur** Az *együttes mint rendszer – kollektív improvizáció* című interaktív előadásával összhangban az ún. „szabadimprovizáció” nyelvek közöttiségét, a rögtönzött alkotás törvényszerűségeit kívánja az élő előadás során vizsgálni. **Dóra Attila** pedig, aki a lengyel muzikusokkal más együttesekben is dolgozik, néhány éve a projekt vendégművésze; így a **PROCESS** vele együtt már a második (folyamatművészeti) „kiadásának” egyik magyarországi állomásaként jegyzi a fesztiválon való fellépését.

4. Michael Fischer – Ken Okami (A/J)

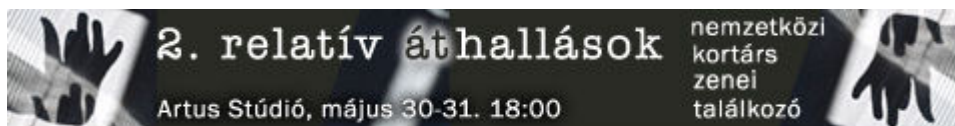
Ken Okami (fény-zaj hangerőszabályzó rendszer) és **Michael Fischer** (szaxofon és visszacsatolás, hang) koncert-performanszára először a legendás kyotói *Urbanguild*ben került sor, ahol egy nagyobb együttesel thereminek, fuvola és fluoreszkáló fények, egyszerű lámpák segítségével hozták létre azt az összetett visszacsatolást, amelynek megteremtése és az azzal való játék élő előadásaik meghatározó része azóta is. Azóta duóban ill. kvartettben (**John Edwards** bőgőssel és **Ikko Taniuchi** festővel) már több nagyobb fesztiválon is felléptek. A zaj-fény révén fejlesztett hangszerekre és a body artra összpontosító **Okami**, aki saját bevallása szerint ismeretlen helyeken szerzett benyomásoktól, tájaktól, épületektől és egyszerű tárgyaktól inspirálódik, objektjeit pedig *kukan-onnak* nevezi (a japán kifejezés a vizuális művészet, a hang és a „sajátos atmoszféra” együttesét jelenti), először jár hazánkban. Az európai szabadimprovizátorok között jól ismert hegedűs, szaxofonos és rádióművész **Fischer** 1999 óta foglalkozik a visszacsatolás generálta hangstruktúrákkal, a „stúdióval mint hangszerrel” és interdiszciplináris művészettel.

5. Uramichi meets Ishii Junya /Ebina „Joko” Hajime – Masuda „Despera” Keisuke – Yoshida „Sugo” Takayoshi (J)

Az **Uramichi** zenekar (amelynek neve a **The Velvet Underground** *Sister Ray* című dalának japánra fordított szövegéből származik) Tokió Ikebukuro nevű negyedében alakult, ahol első koncertjeit is adta 2003-ban. Az alapító **Masuda „Despera” Keisuke** (gitár, ének) scum-punk muzsikája **Yoshida „Sugo” Takayoshi** (gitár) és **Ebina „Joko” Hajime** (dob) csatlakozásával fokozatosan a **The Velvet Underground**-, a **Spacemen 3**, majd az **Acid Mothers Temple**-féle pszichedélia irányába változott, miközben stílusukra máig a legnagyobb hatást az 1970-es évek japán kultzenekara, a **Les Rallizes Dénudés** tette. Az **Uramichi** zenéje ma a pszichedelikus rock, a csilingelő ambient és az érdes-hangos zajzene világa közötti vékony és gazdag területet járja be. Első kislemezük egy 2006-os koncertfelvétel, a *Live At Koenji 20000V*, amelynek megjelenését követően **Keisuke** újabb nemzetközi zenei tapasztalatokat szerezve saját triójának koncertjein is mind több teret enged a kollektív improvizációnak. A trió első Japán határain túli, legendás koncertje az amerikai Rhode Island-beli Providence városában volt, amely fellépés hanganyaga lett második megjelentett lemezük, a 2007-es *Live At The Vanishing Point*, amit azóta több lemez követett. A fesztiválon **Ishii Junya** előadóművésszel lépnek fel, részben egy külön erre az alkalomra született produkcióval.

6. Desert Chaos zene/zöreje & parti /Bozsogi Adrienn – Hammer Zsolt – Jávorka Ádám – Németh Szabolcs – Sipos Levente – Varga Zsolt + VJ-k: Kelencz Attila – Varga Budal (H)

A **Place Moscow** tagjaiból, kortárs színházi zeneszerző-előadókból, professzionális muzikusokból, hangmérnökökből és VJ-kből álló formáció „igényes partizenéjével”, sokrétű rock- és zörejimprovizációival már a tavalyi *Relatív (Át)Hallásokon* is nagy sikert aratott (akkor még trióként). A **Desert Chaos** „elektroakusztikus koncert és vetítés a jó hangulathoz”, az együttzenélés igazi öröme!

Május 31., vasárnap 18h

Színházterem

1. T:T: aHangOka /Tabbouch Linda – Turcsány Villől (H)

A T:T fúvós- és húros hangszereken és hangszálakon megszólaló előadását két olyan művésznő jegyzi, akik a képző-és az iparművészet területén is alkotnak; közös hangkísérleteiket 1997 óta fejlesztik. Hangszereik: a fuvola (**Turcsány Villő**) és a basszusgítár, elektronika (**Tabbouch Linda**). Mindketten klasszikus zenei tanulmányokat végeztek és jelenleg performanszokat terveznek együtt: a két nő hangszeres és énekhang-párbeszédeinek variációi az előadás során különböző mikrojelenetekké válnak.

2. Bartha Krisztián – Oli Mayne – Varga Zsolt Fesztiváltrió (H/UK)

A londoni, experimentális- és szabadimprovizációs zenét játszó **Mayne** (vibrafon és Roland SH101 szintetizátor ill. Korg Kaoss pad játékos) koncertjeire jellemző az intenzív, fizikai előadásmód. Egy sérült, régi Premier vibrafonon, a fokozatos szétbomlás melléktermékeként **Mayne** fantasztikus és új zümmögéseket, nyikorgásokat, csörgéseket hív elő. Koncertjei közül emlékezetes az **Adam Bohmannal** (tárgyak) és **Jerry Wigensszel** (klarinét) alkotott triója, valamint szintetizátorzenekara **Thanos Chrysakisszal** (elektronika) és **James O'Sullivan** (szétronsolt gítár). Az utóbbi öt évben **Eddie Prévost** (AMM) heti improvizációs sessionjeinek volt rendszeres résztvevője, több improvizációs est meghívottja (így az **Evan Parker**, **Eddie Prévost** és **Martin Davidson** által szervezett *Freedom of the City Festival*é is), valamint fellépett a **The Bohman Brothers** által szervezett koncerteken is. **Bartha Krisztián** (dob) neve többeknek talán még a 2000-es évek eleji **Tudósokból** ismert, de tavaly láthatták őt a *Relatív (Át)Hallásokon* **Daniel Goode** zenekarának tagjaként. **Varga Zsolt** (szaxofon, kishangszerek) a hazai alternatív mozgásszínházi szcena és zene egyik legkarakteresebb, különleges egyénisége. Tavaly emlékezetes koncertet adott a fesztiválon duóban **Heimo Wallner** „nomád” képzőművész-trombitással.

3. Ben Patterson: A Fluxus aranykora, 1960-1964 – előadás illusztrációkkal (D/USA)

Ben Patterson (Pittsburgh, 1934) a radikális kortárs zenei szcena úttörője, a Fluxus hét alapítójának egyike. 1960 óta számos koncert, kiállítás, performansz és akció résztvevője világszerte. Wiesbadenben **George Maciunassal** együtt szervezte az 1962-es emlékezetes *Nemzetközi Fluxus Fesztivált*. A 70-es évek elején ideiglenesen visszavonult, 1988-ban azonban a *Mindennapi Élet* című kiállításával visszatért a művészeti életbe. *Paper Piece* és *Variations for Double Bass* című kompozícióit a Fluxus mozgalom klasszikus darabjaiként tartják számon. Talán kevesen tudják, hogy **Ben** volt az első amerikai, aki 1998-ban megmászta a *13. Hónap hegyet Namíbiában*. E vakmerő vállalkozás közben a nagyközönség számára leleplezte a *Tudatalatti Múzeumát*. A *Fluxus aranykora* tömör előadás a Fluxus történetéről és fontosságáról, amelyet olyan Fluxusművészek megtermékenyítő és eredeti műveivel illusztrál Ben „miniatűr performanszok” formájában, mint – mások mellett – **George Brecht**, **Dick Higgins**, **La Monte Young** és **Robert Watts**. Az előadást először 2002-ben Párizsban, legutóbb pedig (2009-ben) Barcelonában és Zamorában láthatták, hallhatták. „Ben Patterson antiművészetét átszövi a zenei kontextusok és hagyományok

alternatív kritikája azért, hogy tisztán lássuk a klasszikus zeneértési eszmények szocio-kulturális fenomenjeinek felbomlását és átalakulását egy érzékenyebb hangvilággá (és ezzel párhuzamosan azok összetettebb értelmezésévé is). Patterson munkáira a dramaturgiailag megtervezett, szerkesztett performanszok mellett (melyekben jellemző módon hol karmesterként vezényli a klasszikusokat, hol pedig kezében egyhúros óriás fogkefe-csellóval, amin mellel még vonóval is lehet játszani, elektronikusan ki is lehet hangosítani, egy tábláról Bach zenéjének tempójára törli le annak előzőleg krétával odarajzolt kottáját) jellemző a saját képzési szabályait újraértelmező, spontán sorozatok alkotása is és a humor, amely lényegét tekintve a paradoxonok elfogadására való képesség (a téridő paradoxont is beleértve).” (S. Zs.)

4. Abstract Monarchy Trio /Ahad a.k.a. Sörös Zsolt – Franz Hautzinger – Kovács Zsolt/ (A/H)

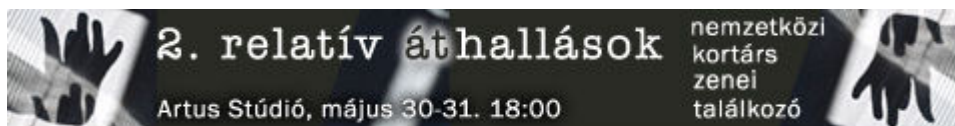
Franz Hautzinger a kortárs (negyedes) trombitajáték radikális, világhírű pionírja, az egyik legkonceptuálisabb európai újjenei együttes, a **Zeitkratzer** ex-tagja, aki megszámlálhatatlanul sok művésszel dolgozott már együtt **Derek Baileytől**, **Keith Rowe-tól**, **John Tilburytól** **Otomo Yoshihidén** át **Luc Exig**, **Phill Niblockig** és **Christian Fenneszig**, s aki „elmerülve a lassított hang mikroszkópiájában” „újra felfedezte a zenei szenzualizmust” hosszabb idő után ismét Magyarországon lép fel **Sörös Zsolt**tal (mélyhegedű, áramkör-átkötött- és egyedi készítésű hangszerek és hangforrások, tárgyak) és **Kovács Zsolt**tal, a 2000 óta működő **Abstract Monarchy Trió**val. „Az AMT esetében az új esztétikai horizont létrejöttéről úgy lehet beszélni, mint a művész új alkotó integritásának platformjáról. A művész új identitásáról lehet beszélni, aki a súlytalanság terében mozog, amelyben az új zenei téridők teremődnek meg, melyek a deleuze-i síkok felületeire »vetülnek rá«. Az AMT zenéje tehát olyasmi, ami túlhaladja a posztmodern aktivitások kereteit, olyasvalami, ami az ember újfajta vágyáról beszél az évezred elején. Ez a vágy »más«, mint az avantgárd progresszív mozgás iránti vágya volt, melyet később konstruktivista és konceptualista aktivitásaiban tárgyiasított. A zenei létezés új terének felfedezése és humanizálása utáni vágyról szól. Ez a vágy erősebb, mint a progresszivitás gravitációs ereje, itt az újtranszcendens mozgás utáni vágyról van szó, amely az alkotó új esztétikai integritásába vezet, egy új esztétikai térbe, mely az előző esztétikai tér konstrukcióinak fragmentumaiból jön létre, s amely vágy végül egy új alkotói potenciát kellene, hogy nyújtson, aktiválnia kell a tájékozódás képességét azon új alkotófolyamatokban, amelyekben permanens változása zajlik annak, ami azelőtt az alkotó identitás fogalmának az alapja volt. Tehát ott, ahol mind az esztétikai figurák, mind pedig a zenei téridő dimenzióinak permanens átváltozásai zajlanak. Az AMT muzsikájával tehát a zene »újalternatív terének« megtekintésére hív meg.” (Valér Miko)

5. Az Intimacy & Distance Radióművészeti Fesztivál – <http://intimacy.o94.at/> utolsó élő audiovizuális közvetítése az Artusból. A 10., befejező live act munkacíme: „Energia”

A közvetítés helyszínei és a résztvevő rádiók: *Budapest (Tilos Rádió) – Lisszabon (Rádio Zero) – Tbiliszi (Radio Green Wave).*

Közreműködő művészek: *Ahad / én a.k.a. Tóth Pál (élőben az Artusból)– Luis Antero / Pedro Lopes / Ricardo Reis – Mamuka Japharidze (élő videóközvetítés Tbiliszből) / Dj Tano*

„A művészek és projektek a közreműködő rádióállomásokat képviselik azzal a feladattal együtt, hogy közben az összhang és az egyensúly megteremtésére koncentrálnak, amelynek

centrumában a művészek és az együttműködők közötti kapcsolati folyamatok létrejötte áll. A résztvevők a kortárs rádióművészeti mozgalomra és hangszcénára jellemző változatos gyakorlati megvalósításokkal és módszerekkel ötvözik a különböző, egymástól távol eső hangok munkaháttereket. Az egyes művek sokkal inkább »mediális performanszok«, mintsem zenedarabok; olyan – szoros értelemben vett – audio és élő művek, amelyek Rádió föld egyik Geográfiai Utópiájaként jönnek létre. A művészek erre a helyzetre, egyidejűségre, erre az életre voltaképpen kifejlesztették a megoldások és értelmezések sokféleségét. A mai »live« TV-adásokhoz hasonlóan – mint amiben olyannyira gyakran hiszünk – az élő kép és audio lesz a jövő formája, ahol mindezek mint a rádió és a TV főbb jellemzői fognak fennmaradni, terv-szótáraként az effajta élő formátumoknak, szélesítve az élet jelentését és állást foglalva az audionalitás lehetőségei és gyönyörűsége mellett.” (Wolfgang Kempner /Berlin/, az Intimacy & Distance kurátora)

Artus Galéria

6. Desert Chaos zene/zöreje & parti

Psychedelic Fuzz címmel a japán **Uramichi** együttes és **Ishii Junya** táncos, színész által vezetett ingyenes és nyitott alkotóműhely vár minden érdeklődőt (intuitív- és nyitott, képzett muzsikásokat, táncosokat, mozgásművészeket és azokat, akik csak nézőként jönnének) **május 30-31-én az Artus Stúdióban 12h-16h között!**

A **Psychedelic Fuzz** műhelyre 2009. május 29-ig lehet regisztrálni az info@artus.hu e-mail címen vagy a (+36-1) 204-3755 telefonszámon.

A **Binaura** interaktív audiovizuális installációja a fesztivál ideje alatt végig megtekinthető az *Artus Galériában!*

Ben Patterson 75. születésnapjait Budapesten az *Artus Stúdióban* tartjuk a **2. Relatív (Át)Hallások Nemzetközi Független Kortárs Zenei Találkozón** 2009. május 31-én!
Mindenkit szeretettel várunk!

Támogatók/Supported by: Artus Kortárs Művészeti Egyesület, Goethe Institut – Budapest, The Japan Foundation, Szlovák Intézet, Para Stúdió, Szép Kilátás Egyesület, Tilos Rádió

RELATÍV (ÁT)HALLÁSOK NEMZETKÖZI FÜGGETLEN KORTÁRS ZENEI TALÁLKOZÓ – kurátori nyilatkozat –

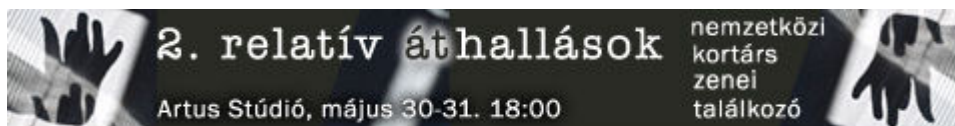
„Chaos (and Fluxus) never died.”

(Ahad after Hakim Bey – so long after, not just referring to Nietzsche but also to the agents of technocracy)

A *Relatív (Át)Hallások Kortárs Zenei Találkozó* célja, hogy a hazai publikum megismerkedhessen korunk elmúlt bő négy évtizedének, az európai és a tengerentúli zenekultúrát nagymértékben meghatározó, Magyarországon mégis csaknem teljesen ismeretlen ún. experimentális kortárs zene reprezentatív és új alkotóival, előadóival, legfontosabb műveivel. (Gondoljunk csak bele, sem ilyen jellegű művészeti folyóirat, sem szervezet, sem pedig kiadó nem működik ma Magyarországon!) Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy bemutatkozási lehetőséget és műhelymunkát biztosítsunk a nyitott szellemű magyar zeneszerzők, hanggal foglalkozó alkotók, előadók és érdeklődők számára.

A *Relatív (Át)Hallások Kortárs Zenei Találkozó* közvetlen előzményének tekinthető a kilenc alkalommal (1995-2002 között) előbb az *Egyetemi Színpadon*, majd pedig a *MU Színházban* nagy sikerrel megrendezett *Szünetjel Nemzetközi Experimentális Zenei Fesztivál*. Az akkori anyagi és szellemi lehetőségeinket maximálisan figyelembe véve egy olyan fesztivál létrehozására törekedtünk, melynek elsődleges feladata az volt, hogy a kortárs magyar zene e jellegzetes palettáját a teljesség igénye nélkül megjelenítse, valamint a fiatal és tehetséges, kezdő hazai muzikusok számára is alkalmat biztosítson arra, hogy nagyobb nyilvánosság előtt is bemutatkozhasanak. A rendezvény zenei tematikájának fókuszában már akkor is a kísérletező kedvű, kortárs és improvizatív zene állt. Az évek folyamán az európai kortárs zene (Angliától Svájc, Dánián, Ausztrián és Svédországon keresztül Németországig) több meghatározó személyisége is résztvevője volt a *Szünetjel Fesztiválnak*. Ezzel párhuzamosan változtak a céljaink, feladataink. Az évek alatt a szervezőkben – elsősorban alkotói és teoretikusi tevékenységükből származó – felhalmozódott ismeretanyag birtokában a rendezvénysorozat koncepcióját újrafogalmaztuk, és a *Szünetjel Fesztivál* örökébe lépő *Relatív (Át)Hallások*at már ennek az autonóm térre való törekvésnek a jegyében kívánjuk megvalósítani. Továbbra is foglalkozunk az improvizációval úgy, hogy olyan művészeket látunk vendégül, akik az improvizációs nyelvet is felhasználva hoznak létre konceptuálisabb zeneművészeti produkciókat. E művészek alkotómunkája a legmodernebb zenei tapasztalatokon, a konkrét zenén, a minimalizmuson, a konceptuális látásmódon és az új médiumok kreatív használatán alapulnak. Ezen szemléletmódokon alapuló alkotói magatartások, látásmódok, a művészetről való friss, tabu- és öncenzúra mentes, adekvát gondolkodás általában – szándékaink szerint – kifejezetten inspiráló hatással lehetnek

a hazai zeneművészeti életre. Az experimentális kortárs zene működése és alkotói attitűdje rendhagyónak tekinthető több szempontból is. Egyrészt túlmutat a kelet-európai kulturális gondolkodás számára paradigmaticusnak tekintett **Berg-Webern-Schönberg-Stockhausen**-tengely által meghatározott kortárs zenei folyamatokon. Másrészt az az évtizedek alatt kialakult infrastruktúrális környezet (lemezkiadók, folyóiratok, koncerttermek), amelyek adekvát megnyilvánulási lehetőséget biztosítottak az új zenei gondolatok számára, ebben a régióban ismeretlenek voltak a rendszerváltásig. Mindemellett az experimentális kortárs zene lényegileg változtatott az európai zenekultúra kompozíciós és előadói berögződésein. Végigtekintve a 20. század zenetörténetén, ezen új zenei gyakorlat egyik legfontosabb állomásának az ötvenes évek végén az Egyesült Államokban megjelenő „új virtuozitás” tekinthető. A szalagmanipulációs zenei kísérletek ellentételezéseként létrejövő előadói attitűd középponti eleme a hangszeres játékos megváltozott viszonya a hangszeréhez és a kompozícióhoz. A képzett és az intuitív muzikusok intenzíven kezdtek eddig nem ismert játékmódokat kialakítani instrumentumaikon, szélesítették azok felhasználási spektrumát, virágzott a grafikus notáció, az előadóművészekre egyre nagyobb rész hárult a kompozíciók megszólaltatásakor. Szintén az ötvenes évek végén alapította meg **Lukas Foss** az **Improvisational Chamber Ensemble**-t Los Angelesben. Ez volt az első olyan „nem dzsessz improvizációt” játszó zenekar, mely a rögtönzést tekintette működése meghatározó elemének, stilisztikailag azonban nem a szórakoztató zenéhez kötődött, hanem a kortárs zene addigi kísérleteinek eredményeit (új hangszínek és játéktechnikák, valamint külső hangforrások és zörejegyüttesek alkalmazása stb.) használta fel. Ennek a zenei folyamatnak fontos állomása a Fluxus mozgalom is (itt elsősorban **John Cage** és az amerikai minimalisták, így **La Monte Young** stb. munkásságára utalunk), amely lényegesen átformálta a művész-közönség viszonyt. Meg kell említenünk, hogy az Angliában a hatvanas évek óta működő **AMM** kamarazenekar, amely egyaránt kapcsolatot tartott fenn a Fluxussal és **Stockhausennel**, de **Christian Wolff**-al is, koncertjei után rendszeresen szervezett beszélgetéseket a közönséggel, ahol a szoros kapcsolat hatásának köszönhetően formálódott egy, az addigiaktól eltérő művészet- és zeneesztétikai attitűd, mind az alkotói, mind a befogadói oldalon. Ebben az időszakban vált világossá, hogy az ún. szabadimprovizáció újdonsága abban áll, hogy a rögtönzés játéka nem csupán a saját valóság(a mű valóságának) modellje, hanem azon keresztül a mindenki által mindenütt tapasztalható hangokat és hangegyütteseket is megjeleníti, amelynek segítségével sajátos önálló (metanyelvet) hoz létre. Így az akusztikus hangszeres zene és a környezeti zörejek valós időben, spontán módon, de irányítottan történő megjelenítésével önálló esztétikát teremt. Ebben az esztétikában kitüntetett szempont, hogy a szabadimprovizáció elsősorban fizikailag és nem a kultúrtörténet által hat, működése során a hangokról gondolkodik, miközben azok minden elemét megvizsgálja és felhasználja – szemben az intuitív zenével, amely mindvégig a komponista irányításával és felügyeletével születő zeneműveket tekintette előadhatónak. „A kulcsszó pedig a »lehetséges«. Olyan munka ez, amely a legösszetettebb és legelbűvölőbb médiummal és médiumban folyik: határozott és önálló gondolkodású emberek intuitív válaszaival.” – írta **Edwin Prévost** egy, az **AMM** kamarazenekar történetével foglalkozó, 1996-ban publikált tanulmányában (*Nincsen ártatlan hang*. Ford. *Szekeres Andrea*. Budapest, Magyar Műhely Kiadó /Szünetjel Könyvek/, 2005, 47.). Az akusztikus és az elektroakusztikus zenével egyszerre formálódott az ún. hangzásművészet (sound art) is, amely nagymértékben támaszkodott a szeriális zenében használt permutációs- és a komputerzenében alkalmazott paraméter-technikára, valamint a hanggenerátorok alkalmazására, amelyeket mára a samplerek, a komplex osszcillátorok és a

laptopok váltottak fel. Ezeknek a folyamatoknak köszönhetően hihetetlen virágzásnak indult a musique concrète és az ambient-minimalizmus. Ma már Európában, Amerikában és a Távol-Keleten (a *London Musicians' Collective*, a francia *Mètamkine*, a genti és New York-i *Experimental Intermedia*, a berlini *Tesla*, a frankfurti *Selektion* vagy a holland *Steim*, a moszkvai *Theremin Központ* stb.) is új zenei központok működnek, amelyek a koncertzenével, a hangmanipulációval, a hang alapú interaktív multimédiával, az ún. hanginstallációval és hang intermédiával foglalkozó művészeket és alkotói csoportokat tömörítik. A **Relatív (Át)Hallások Találkozó**n ezeket a független magyar és külföldi alkotói csoportokat, az új utakat kereső művészeket kívánjuk bemutatni, hogy az *Artus Stúdió* különleges, atmoszferikus adottságait sokoldalúan kihasználva mutassák be műveiket a magyar közönségnek.

Budapest, 2007 ősz

Sörös Zsolt

Relatív (Át)hallások
művészeti vezető
<http://inaplo.hu/ahad>

Helyszín:
ARTUS STÚDIÓ
1116 Budapest, Sztregova utca 7.
(A Fonó Budai Zeneház melletti gyárépületben)
Tel./fax: (+36-1) 204-3755
E-mail: info@artus.hu
Web: <http://www.artus.hu>

